

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 26531/2023
11.07.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., сада покојног, чији су правни следбеници ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Наталија Ђоровић, адвокат у ..., против тужене ГГ из ..., чији је пуномоћник Татјана Суцук, адвокат у ..., ради опозива уговора о поклону, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5459/20 од 27.01.2021. године, у седници већа одржаној 11.07.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5459/20 од 27.01.2021. године и пресуда Вишег суда у Београду П 7123/19 од 29.06.2020. године, тако што се **ОПОЗИВА** уговор о поклону закључен између АА као поклонодавца и ГГ као поклонопримца, оверен пред Општинским судом у Врању под Ов 5358/09 дана 29.07.2009. године, те се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена ГГ из ... да врати у својину АА из ..., сада покојног, чији су правни следбеници тужиле ББ из ... и ВВ из ..., четворособан стан број .., на првом спрату стамбене зграде за колективно становање у улици ... број .. у Београду, постојеће на кат. парц. ..., уписане у ЛН бр. .. КО ..., као и да трпи да се на основу ове пресуде изврши упис права својине АА, сада покојног на истој непокретности и **ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужена да тужилама ББ и ВВ, као правним следбеницама АА, сада покојног, исплати износ од 514.100,00 динара на име трошкова парничног поступка, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Виши суд у Београду је донео пресуду 23П 7123/19 дана 29.06.2020. године, којом је одбио тужбени захтев да се опозове уговор о поклону закључен између тужиоца АА као поклонодавца и тужене ГГ као поклонопримца, оверен пред Општинским судом у Врању под Ов бр. 5358/09 дана 29.07.2009. године, те да се обавезе тужена ГГ да тужиоцу АА врати у својину четворособан стан број .., на првом спрату стамбене зграде за колективно становање у улици ... број .. у Београду, постојеће на кат. парц. ..., уписане у ЛН бр .. КО ..., као и да трпи да тужилац на основу пресуде изврши упис права својине на предметној непокретности, као неоснован и

обавезао тужиоца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 460.000,00 динара.

Апелациони суд у Београду је донео пресуду Гж 5459/20 дана 27.01.2021. године којом је одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Вишег суда у Београду П 7123/19 од 29.06.2020. године. Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Тужилац је изјавио дозвољену и благовремену ревизију којом добија другостепену правноснажну пресуду због битне повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац АА преминуо је ...2021. године, те је поступак прекинут, што је утврђено решењем Вишег суда у Београду 23П 7123/19 од 04.08.2021. године, након чега је поступак настављен у односу на ББ из ... и ВВ из ... као правне следбенике тужиоца, решењем Вишег суда у Београду 23П 7123/19 од 11.09.2023. године.

Одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против наведене другостепене правноснажне пресуде, применом одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023), Врховни суд је одлучио да је ревизија основана и преиначио нижестепене пресуде применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, те без битних повреда одредаба парничног поступка у вези члана 374. став 1. Закона о парничном поступку на које се у ревизији указује. Нема битне повреде одредаба парничног поступка у вези са оценом доказа и утврђењем чињеничног стања учињене од стране другостепеног суда, јер није другостепени суд утврђивао чињенично стање, већ је прихватио чињенично стање које је утврдио првостепени суд, нити има повреда одредаба парничног поступка од стране другостепеног суда у вези са применом одредаба члана 2. Закона о парничном поступку, како се то указује у ревизији.

Међутим, на темељу чињеничног стања кога је утврдио првостепени суд, побијана пресуда је донета погрешном применом материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац АА, као поклонодавац и тужена, као поклонопримац закључили су уговор о поклону оверен 29.07.2009. године пред Општинским судом у Врању под Ов 5358/09, који је за предмет имао пренос права својине на стану број ..., по структури четворособан, који се налази на првом спрату лево у стамбеној згради у улици ... број .. у Београду на кат. парц. бр. .. КО У члану 2. наведеног уговора констатовано је да поклонодавац при чистој свести и слободној вољи поклања поклонопримцу без икаквих ограничења и услова, уз обавезу коректног понашања и поступања према поклонодавацу, с обзиром да је поклонодавац отац, а поклонопримац његова законита ћерка. У члану 3. уговора је констатовано да поклонопримац уз захвалност прихвата предмет поклона уз обавезу коректног односа

према поклонодавцу, а да ће се према предмету поклона односити као добар домаћин, те је у члану 4. поклонодавац исказао сагласност да се поклонопримац без његове даље сагласности и присуства упише у земљишне књиге односно катастар непокретности.

Тужилац сада покојни АА је у предмету који се водио пред Првим основним судом у Београду под П 69821/10 поднео тужбу против овде тужене ГГ, ради опозива истог поклона, односно поништаја истог уговора о поклону, у ком поступку је пресудом од 06.12.2011. године одбијен тужбени захтев да се поништи уговор о поклону и одбијен је тужбени захтев да се раскине исти уговор услед опозива, као и да се обавезе тужена да тужиоцу преда у државину предметни стан и да му изда ваљану табуларну исправу подобну за земљишно-књижни пренос непокретности, која пресуда је правноснажна. У образложењу пресуде је наведено да је суд утврдио да су странке биле у добрим односима, да се тужена коректно понашала према тужиоцу, а тужилац у свом исказу није навео да је тужена била према њему некоректна, насилна. Дана 16.09.2015. године, је овде тужена ГГ поднела тужбу против ББ као тужене, ради иселења, са тужбеним захтевом да се обавезе тужена да се под претњом принудног извршења исели из стана број .., у улици ... број .., те да стан испражњен од свих лица и ствари преда на слободно коришћење и располагање тужиљи. У тужби је навела да је власник стана, да је још 2010. године, услед насилног и агресивног иступања тужене морала да се исели из стана, да јој је таквим потупањем тужене ускраћено и право на комуникацију са оцем који станује у истом стану, да је тужена уз помоћ сестре ВВ наговарала и приморала оца да поведе спор ради поништаја односно раскида уговора о поклону. Дописом адвоката Драгана Клепића упућеног сада покојном тужиоцу 14.10.2015. године у име тужене, тужилац је обавештен да је покренут поступак за иселење против ББ и да се тужиоцу предлаже да уколико би тужилац, ББ и ВВ дале писмену и оверену сагласност за несметану продају стана, био би издвојен износ од по 10.000 евра за сваког од њих, а тужена би се и даље старала о њему. Тужена је уписана као власник стана који је предмет уговора о поклону. На основу налаза лекара, од 12.01.2020. године, налаза и мишљења Клинике за неурологију, отпусне листе, извештаја лекара од 04.06.2014. године, првостепени суд је утврдио да је сада покојни тужилац уназад 7 година имао проблем са заборављањем и да се код њега ради о благом конгитивном поремећају мултиплим доменима диференцијално дијагностичким, могуће почетној деменцији уз присуство психијатријских комордитета и манифестација симптома депресивног спектра – лоше расположење, изражена апатија. На основу оцене налаза и мишљења судског вештака неуропсихијатра, првостепени суд је утврдио да тужилац не може бити странка у поступку, те није ценио исказ тужиоца нити је у чињеничну грађу одлуке узео чињенице које произлазе из исказа сада покојног тужиоца АА. Утврђено је да је тужена у време закључења спорног уговора о поклону живела у заједничком домаћинству са оцем, да су односи били одлични, а да је са њима у истом домаћинству била и сестра тужене ББ, која је упозната са закљученим уговором о поклону. Уговор о поклону је закључен на инсистирање тужиоца из разлога што се сестре тужене нису бринуле о оцу и због тога што су биле агресивне према њему, односно сестра ББ је била агресивна, док се ВВ уопште није појављивала. Након што је у пролеће 2010. године тужена затекла закључана улазна врата од стана и улазна врата стана јој нико није отварао, тужена је отишла у стан где живи њен садашњи супруг. Парницу је покренула за иселење сестре ББ из стана у коме је живела са оцем, али према исказу тужене који је првостепени суд прихватио, она никада није тражила да се отац исели из тог стана,

није имала намеру да из стана исели тужиоца, већ би му у случају продаје стана обезбедила место становања и бригу. Према исказу тужене, од када јој је онемогућен приступ у стан она није успела да ступи у контакт са оцем, покушала је да га види на улици, чекала га је испред стана, али га није видела у периоду од 2010. до 2015. године. Није подносила било какве тужбе због тога што су јој 2010. године закључали улазна врата, јер није желела да узнемирава свог оца, већ је чекала да види да ли ће се нешто решити мирним путем. Хтела је да прода стан који је добила уговором о поклону и понудила је новац од продаје сестрама, а она би са оцем отишла у мањи стан да он достојанствено проведе своју старост. Надаље, у вези са писмом од 14.10.2015. године, навела је да би у случају продаје њен отац могао да живи са њом приватно, могао би да живи у својој кући у ... коју је њој поклонио, те су све то биле опције док се не купи нови стан да би она са оцем заједно живела и где би се бринула о њему са захвањошћу због учињеног поклона. Тужена није била у контакту са оцем.

На основу тако утврђених чињеница је првостепени суд закључио да не произлази да је тужена, након 06.12.2011. године, испољила незахвалност и да се грубо понашала према свом оцу, нити тако нешто произлази из доказа које суд по предлогу тужиоца извео у току поступка, па како тужилац, након доношења претходне пресуде 06.12.2011. године, није доказао да је дошло до новог понашања поклонопримца према поклонодавцу које би за последицу могло имати опозив уговора о поклону, одлучено је као у изреци првостепене пресуде. Разлоге и првни закључак првостепеног суда прихватио је другостепени суд.

И другостепени суд оцењује да се понашање тужене не може сматрати грубом неблагодарношћу у смислу правила садржаног у параграфу 567. Српског грађанског законика који се примењује на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и у току непријатељске окупације, којим је прописано да се уговор о поклону може опозвати због осиромашења поклонодавца и због грубе неблагодарности или незахвалности поклонопримца, односно када поклонопримац умишљајем нанесе повреду животу, телу, части или имовини поклонодавца. Другостепени суд наводи да ни у тужби ни током поступка није објашњено, нити су истакнуте чињенице из којих би се извео закључак, да је тужена након 06.12.2011. године испољила понашање које би представљало незахвално и грубо понашање према тужиоцу као поклонодавцу. Захтев за иселење није усмерен према тужиоцу, па не представља неблагодарност према тужиоцу као поклонодавцу, као ни то што је тужена понудила да у случају продаје стана тужиоцу исплати 10.000 евра, јер тужена као власник стана је имала право да станом располаже, па ни евентуално продаја стана не би представљала разлог за опозив уговора. Тужилац није доказао тврдње изнете у тужби да је тужена имала намеру да га остави без места становања и да га смести у дом. Одсуство контакта између тужиоца и тужене по закључку другостепеног суда не може водити грубој неблагодарности, односно незахвалности поклонопримца овде тужене, већ исто указује на постојање породичних несугласица и неслагања између тужене и њене две сестре, ћерке овде тужиоца.

Тужилац је у ревизији оспоравао правилност закључивања нижестепених судова у примени правног стандарда „велика незахвалност“, указивањем и на држање тужене у току овог поступка и на околност да се тужена није одазивала позивима Центра за социјални рад.

Врховни суд закључује да нижестепени судови нису правилно применили материјално право код оцене испуњености услова за опозив поклона.

Утврђено је да уговор о поклону садржи у члану 2. одредбу према којој поклонодавац поклања поклонопримцу непокретност уз обавезу коректног понашања и поступања према поклонодавцу с обзиром да је поклонодавац отац, а поклонопримац његова законита ћерка. Овим је конституисан одређен терет, или обавеза поклонопримца према поклонодавцу. Врховни суд оцењује да је тиме што је уговор о поклону закључен са теретом обавезе тужене као поклонопримца, одређеним одредбом члана 2. уговора - тако да је тужена у обавези да се коректно понаша и поступа према поклонодавцу и то с обзиром да јој је он отац, поклонодавац имао право да тражи да се уговор раскине, због неизвршења обавезе поклонопримца, по општим правилима уговорног права. У оваквом случају право на опозив поклона коегзистира са правом на раскид уговора о поклону. Дакле, утврђене чињенице о односима између поклонодавца и тужене, поклонопримца, треба ценити у контексту уговорне одредбе и у контексту одредаба члана 124. до 132. Закона о облигационим односима којима је уређена могућност за раскид уговора због неиспуњења.

Осим тога, било је потребно ценити утврђене чињенице о односу између поклонодавца и тужене и у контексту оцене да ли су испуњени услови за опозив уговора због незахвалности. Степен грубе, очигледне или велике незахвалности јесте правни стандард који се цени према конкретним околностима, а пре свега према природи односа у коме су поклонодавац и поклонопримац. Стога тај стандард подразумева објективан и субјективан елемент. Објективни елемент је незахвално понашање супротно друштвено – моралним захтевима, а субјективни елемент обухвата очекивани однос између поклонодавца и поклонопримца с обзиром на њихове крвне, породичне и друге везе. За оцену овог стандарда и испуњености услова за опозив поклона због грубе неблагодарности поклонопримца јесу и правила из параграфа 561. до 568. Грађанског законика, које се примењују на основу Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“ бр. 86/46, 105/46 и 96/47). Према одредби члана параграфа 566. Грађанског законика, ко је учинио поклон не може га вратити натраг, осим особитих случајева, који су предвиђени параграфом 567, према коме су то случајеви ако дародавац доцније тако осиромаша да ни живети не може, или ако поклонопримац учини велику неблагодарност према поклонодавцу наносећи му повреду животу, телу, части, нарушавајући његову слободу и имање. Међутим, овим правилом нису ограничени видови велике незахвалности поклонопримца услед које поклонодавац може опозвати или порећи поклон. Цене се све околности случаја, у којима се испољава владање поклонопримца и његови односи са поклонодавцем, полазећи од њиховог односа какав је био у време поклона па надаље, увек имајући у виду природу везе између поклонодавца и поклонопримца. Такође, од значаја и да ли је у питању једнократан однос или поступање поклонодавца према поклонопримцу, или се ради о хроничном, дуготрајном поремећају и да ли је била присутна жеља да се тај однос поправи. У конкретном случају тај однос треба ценити према одредби уговора којим је установљен терет за поклонопримца у смислу да је дужан да се коректно и захвално понаша према поклонодавцу који му је отац.

Врховни суд оцењује да нижестепени судови нису добро проценили понашање тужене у односу на стандард велике незахвалности који је у смислу наведених правила предвиђен као разлог за опозив поклона. Противно уверењу нижестепених судова, Врховни суд оцењује грубо незахвалним понашање тужене према покојном поклонодавцу, супротно друштвено-моралним захтевима. Тужена није видела оца, нити контактирала са њим од како је напустила предметни стан у 2010. години, ни до 06.12.2011. године, када је донета првостепена пресуда у претходном поступку кога је поклонодавац покренуо ради опозива поклона, па ни до закључења главне расправе у овој парници 29.06.2020. године. Притом, према утврђеном чињеничном стању, тужена је све време живела у близини поклонодавца, њен супруг га је сретао у парку. Врховни суд не прихвата разлоге нижестепених судова да је такво понашање тужене резултат тога што тужена није у добрим односима са сестрама. Због тога се не може другачије оценити поступање тужене која 10 година не види оца у његовим позним деведесетим годинама, при чему јој је отац поклонио сву своју непокретну имовину. Тужилца је намеравала да прода стан који је предмет поклона и у коме је отац живео. Поднела је тужбу против сестре која је живела са оцем са тужбеним захтевом да јој сестра преда стан испражњен од лица и ствари, без изузетка у односу на оца који у њему живи. Из дописа кога је преко пуномоћника оставила у поштанском сандучету за оца, произлази само понуда да у случају продаје стана тужиоцу исплати 10.000 евра. То што је тужена у овом поступку пред судом на рочишту 17.03.2017. године рекла да би након продаје стана са оцем отишла у мањи стан да он достојанствено проведе своју старост, а да би могао и да живи у својој кући у ... коју је такође њој поклонио, као опцију, док се не купи нови стан где би она са њим заједно живела и бринула се о њему, тужена није предочила оцу. То све не оставља утисак очекиване захвалности поклонопримца, нити коректног понашања ћерке поклонопримца према оцу поклонодавцу. Већ само одсуство контакта 10 година са оцем у позном старосном добу, када је евидентно да не може да се стара сам о себи, Врховни суд не оцењује коректним понашањем поклонопримца, што је као терет постављено у уговору о поклону, и оцењује за грубу незахвалност поклонопримца у смислу правила Грађанског законика према којима се цене услови за опозив уговора о поклону. То је већ било довољно и за раскид уговора у смислу правила Закона о облигационим односима, због неиспуњења уговорне обавезе поклонопримца. Не може се оценити да је тужена покушавала да поправи однос према оцу у овом дугом временском периоду, јер то не произлази из тврдње да га је чекала испред стана, али га није видела. То просто није довољно. Према томе је Врховни суд преиначио нижестепене пресуде и усвојио тужбени захтев за опозив поклона и као последицу враћања непокретности у имовину сада покојног поклонодавца.

Одлука је донета по одредби члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Применом одредбе члана 165. став 3. Закона о парничном поступку обавезана је тужена да тужилама накнади трошкове целог поступка и то према опредељеном захтеву у смислу члана 163. Закона о парничном поступку, у износима: за судску таксу за тужбу и пресуду по 83.800,00 динара, за састав тужбе и једног образложеног поднеска по 30.000,00 динара, за заступање на 7 одржаних рочишта за главну расправу по 31.500,00 динара и за приступ на четири рочишта која нису одржана по 16.500,00 динара, укупно 514.100,00 динара, применом одредаба члана 153., 154. Закона о

парничном поступку, Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Закона о судским таксама.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић